

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Avgvstini Barbosæ I. V. D. Lvsitani, Protonotarii, Et
Ivdicis Apostolici designati pro Tribunali Nunciaturæ
Hispaniæ, ac insignis Ecclesiæ Vimaransensis Thesaurarij
Maioris, Collectanea Doctorvm, Qui ...**

Barbosa, Agostinho

Venetiis, 1643

5. Dispensationes committendæ extra curiam Rom. ab Ordinarijs
videantur, nec gratosæ effectum habeant, nisi Episcopus cognouerit
summariè.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14108

20. *In suo impedimento cessasse.* Exemplificat Monet. de distribut. quotidian. p. 2. quest. 19. num. 3. cum gloss. verb. *in suo impedimento*, in cap. commissio. de elec. lib. 6. in infirmitate totius illius anni, vel si absens erat Episcopus, & commendatitiae litterae haberi non potuerunt, vel cum Episcopus ordinare noluit, aut denique addi posse sentit si absens fuit causa studiorum de licentia Episcopi. saltem quoad effectum vitandi alias poenas praeter amissionem dimidia distributionum. Ego ipse d. tract. de Canon. cap. 16. num. 11. Et refert Aloyf. Ricc. d. resol. 486. num. 6. poenam canonicam praescriptam his, qui ultra annum sacerdotum non perceperint, non habere locum in Rectore, qui intra annum a die adeptae possessionis, vel intra tempus legitime ei prorogatum comparuit, & se promoueri petijt, offerendo quantum in se erat, se paratum suscipere sacerdotium, & Ordines, & tamen Ordinarius propter illiteraturam, vel aliam causam eum promouere noluit, & num. 8. asserit decisum, parochum si eo morbi genere teneatur, ut ad functionem sacerdotij, & res diuinas per se obeundas minime idoneus esse videatur, non teneri, durante dicto morbi genere se initiari facere.
21. *Intra annum, &c.* Computandum scilicet a die habitae possessionis, dummodo per prouisum non steterit quominus antea possessionem perceperit, ita Ego ipse d. tract. de Canonie. cap. 16. num. 7. vbi refert decisum in Veronen. 13. Septembris 1631.
22. *Alioquin poenas incurrant, &c.* Poenam priuationis dimidia partis distributionum, quam incurrunt Canonici, & alij intra annum requisitos Ordines non suscipientes, intelligendam de ijs dumtaxat distributionibus, quae proprie & strictè distributiones quotidianae dicuntur, ne-

pe quae datur ijs, qui horis, seu officijs ordinarijs intersunt, de quibus loquitur Clem. ut ij, de grate & qualis. non autem de extraordinarijs, distributionibus, quae datur pro funebribus, seu anniuersarijs defunctorum, & alijs huiusmodi, quae largè & generaliter distributiones dicuntur, resoluunt Monet. de distrib. quotid. p. 1. quest. 3. num. 12. nisi distributiones funeralium, seu anniuersariorum sint vnitae cum horis, Gare. in addit. ad d. p. 3. cap. 4. sub numer. 15. quem refert d. tract. de Canon. cap. 16. num. 13. vbi num. 14. resoluo poenam praesatam priuationis dimidia partis distributionum intrare, quamuis reliqua dimidia, quae superest, non sufficiat ad sustentationem, & numer. 15. etiam quamuis iste non promotus inter sit diuinis, & officium recitet.

Non promotum infra annum ad requisitos Ordines posse alijs poenis quam priuationis puniri, colligitur ex d. Clem. ut ij, & decisum fuisse testatur Gare. d. p. 3. cap. 4. num. 16. quem refert d. cap. 16. num. 20. vbi subdo priuationem non incurrri ipso iure, & non licere Episcopo ad huiusmodi priuationem procedere absque solemnitate a Concilio requisita.

An verò, & quando, & sub quibus poenis teneantur parochi suscipere sacerdotium infra annum a sibi commissi regimini tempore numerandum, dixi latè de officio, & potest. Parochi cap. 5. per tot.

Nec alijs in posterum fiat prouisio, &c. Vide Nauarr. consil. 45. in antiq. alias consil. 10. in nouis, sub titul. de temporibus ordin. & consil. 2. alias 8. de praebend. Paul. Commot. respons. moral. libro 6. questione 64. numero 2. Lessi. de iustis. libro 2. cap. 34. dub. 24. in fine. Homoboni. de Bonis de examine Ecclesiast. part. 1. tract. 1. cap. 9. quest. 51.

Dispensationes committe de extra Curiam Rom. ab Ordinarijs videantur, nec gratiosae effectum habeant, nisi Episcopus cognouerit summarie.

C A P V T V.

- 1 Doctores de materia cap. agentes.
- 2 Dispensationes, seu commutationes vltimarum voluntatum committi possunt Abbatibus, & alijs Prelatis habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem.
- 3 Dispensationes matrimoniales quando inferioribus possint committi.
- 4 Dispensationes matrimoniales Priori sunt committende si Prioratus sit nullius diocesis.
- 5 Dispensationes matrimoniales, & litterae in forma Dignum sunt committende illi, cui mandata est iurisdicctio, visitatio, &c.
- 6 Taciturnitas veri, & expressio falsi an & quando vitiet gratiam.
- 7 Ordinarius, qui debet cognoscere extra iudicialiter an dispensatio careat vitio surreptionis, tenetur citare partem.

Dispensationes, quacumque auctoritate concedendae, si extra Romanam curiam committendae erunt, a committantur ordinarijs, illorum, qui eas impetrauerint, ea verò quae gratiosè concedentur, suum non fortiantur effectum, nisi prius ab eisdem, tanquam delegatis Apostolicis, summarie tantum, & extra iudicialiter cognoscatur, & expressas preces surreptionis, vel obreptionis vitio non subiacere.

1. **V**ide Seraphin. decis. 1072. Fernandez in examine Theolog. moralis part. 3. cap. 16. §. 3. num. 11. Franc. Leon. in thesauro fori Eccles. part. 2. cap. 2. num. 49. Monet. de commutat. vltim. volunt. cap. 7. num. 30. cum seqq. Aloyf. Ricc. in decis. Curia Archiep. Neapol. part. 4. decis. 35. & Committantur Ordinarijs, &c. Etiam Abbatibus, & alijs Prelatis habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, ac proprium districtum, committendas esse dispensationes, seu commutationes vltimarum voluntatum, quas eorum subditi a Sede Apostol. impetrant, resoluunt Gare. de benefice. part. 9. cap. 2. num. 147. Flores de Medina var. libro 3. quest. 24. num. 22. Monet. dicit. cap. 7. num. 34. vbi num. 44. testatur sylum Curiae nunc habere vt huiusmodi commissiones nunquam hinc Prelatis, aut eorum vicarijs, sed Ordinarijs locorum, aut ijs deficientibus fiat Episcopis, seu Ordinarijs vicinioribus. Intellige tunc de eorum huiusmodi dispensationes posse committi inferioribus Ordinarijs quando sunt nullius diocesis, & habet

quasi Episcopalem iurisdictionem, Coccin. decis. 346. quam ad litteram refert Modern. de supplicat. ad sanctiss. part. 2. cap. 4. num. 35.

Dispensationes matrimoniales, & aliae quaecumque quae subditis inferiorum Episcopis a Sede Apost. conceduntur, si eas extra Romanam curiam committi contigerit, & illi inferiores nullius diocesis existant, & iurisdictionem quasi Episcopalem habeant, eisdem inferioribus, non autem vicinioribus Episcopis sunt committendae, ita refert decisum Nicol. Gare. d. p. 9. c. 2. num. 142.

Dispensationes matrimoniales, & aliae huiusmodi Priori sunt committendae, si Prioratus sit nullius diocesis, & quasi Episcopalem iurisdictionem habeat, ita refert decisum Nicol. Gare. d. part. 9. cap. 7. num. 144.

Dispensationes matrimoniales, & litterae in forma Dignum sunt committendae illi, cui mandata est iurisdictione, visitatio, correctio, & superioritas, etiam quoad institutionem, praesentationem, & nominationem,

ita refert decifum Garc. *diſt. part. 9. cap. 2. numero 145.*
 β *Exprefſas preces ſubreptionis, &c.] An & quan-*
do taciturnitas veri, aut exprefſio falſi vitiet gratiam?
 vide late Monet. *diſt. tract. de commutat. vltim. volunt.*
cap. 6. num. 114. cum multis ſeqq.

Ordinarius, qui ex vi Concilij in præſenti de-
 bet cognoscere extraiudicialiter, an diſpenſatio ca-
 reat vitio ſubreptionis, & obreptionis, teneri ci-
 tare partem, reſoluit Aloyſ. Ricc. *in præſi aucto. re-*
ſol. 50.

Vltima voluntates circumſpectè commutandæ.

C A P V T V I.

- 1 Doctores de materia cap. agentes.
- 2 Cauſa iuſta, & neceſſaria copulatiuè requiritur ad commutationem vltimarum voluntatum.
- 3 Pecunia legata ad aliquem vſum quando non ſufficit, poteſt Epifcopus commutare.
- 4 Vſus legatus quando non poteſt adimpleri, Epifcopus conuertit in alium pium vſum.
- 5 Monafterium quando in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, tunc Epifcopus vt alibi conſtruat effecere poteſt.
- 6 Legatum quando eſſet factum ad vnum vſum non ita neceſſarium, tunc poteſt Epifcopus in alium

vſum pium eidem Eccleſia magis neceſſarium commutare.

- 7 Epifcopus pro vna tantùm vice, & ad tempus poteſt cum conſenſu hæredis voluntatem deſuncti alterare.
- 8 Epifcopus poteſt in alio loco teſtatoris exequi voluntatem, quando Eccleſia, ad cuius fauorem illa emanauit, negligens eſt.
- 9 Epifcopus poteſt commutare deſunctorum voluntates ſi urgeat aliunde neceſſitas commutandi, neque adiri poteſt Papa.
- 10 Cardinales, Abbates, & Vicarius Epifcopi, Capitulum Sede vacante an poſſint commutare.

4 Inſtâ ſeſſ. vltim. de re- form. c. 4.

IN commutationibus vltimarum voluntatum, a quæ non niſi ex iuſta, & neceſſaria cauſa fieri debent, β Epifcopi, tanquam Legati Sedis Apoſtolicæ, γ ſummariè & extraiudicialiter cognoscant, nihil in pre-
 cibus tacita veritate, vel ſuggeſta falſitate fuiſe narratum, priuſquam commutationes prædictæ executioni demandentur.

1. **V**ide cap. tua vobis 17. §. cum igitur, vbi Cou. de teſtam. Nauarr. *in man. c. 27. num. 38.* Suar. de Paz *in præxi tom. 2. præl. 2. num. 45.* Spin. *in ſpecul. teſtam. gloſſ. 1. rub. num. 24.* Fr. Emman. *quaſt. regul. tom. 2. quaſt. 125. art. 9.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 3. collect. 558.* & *in deciſ. curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 171. part. 4.* Franc. Leon. *in theſauro fori Eccleſ. part. 2. cap. 2. num. 50.* Mari. Anton. *var. reſol. lib. 1. reſol. vlt. caſu 40.* late Monet. *in tract. de commut. vlt. volunt. cap. 5. cum tribus ſeqq. metipſum de officio, & poteſt. Epifcopi part. 3. alleg. 83.* Valenzuel. *conſ. 130. num. 54. tom. 2.* Perez de Lara *de anniuers. & Capell. lib. 1. cap. 14.* Gabr. Pereira *de manu Regiæ part. 1. c. 16.* Mich. de Reinoſo *in obſeruat. iuris, obſeruat. 7.* Ciardin. *controu. foranſ. cap. 5. num. 16. cum ſeq.* Franc. Carpan. *de execut. teſtament. lib. 3. cap. 4. num. 4. cum ſeqq.*
2. **Q**uæ non niſi ex iuſta, & neceſſaria cauſa, &c.] Ergo vtrumque copulatiuè requiri ad cauſam huiusmodi commutationum, quod nimirum ſimul ſit iuſta & neceſſaria, ex hoc loco colligit Monet. *d. tract. de commut. vltim. volunt. c. 6. num. 86. cum ſeqq. & num. 110.* aperte docet quamlibet de per ſe ſufficere, reſpondens vt cum ſit commutatio ex cauſa neceſſaria, illa neceſſitas iuſta, hoc eſt, non iniuſta eſſe debeat, vel potiùs illa vt cauſa commutationis non ſolum poſſit eſſe neceſſaria, ſed & quauis alia iuſta, hoc eſt, probabilis, ſeu rationalis.
3. **I**nter iuſtas cauſas, ob quas Epifcopus vltimas deſunctorum voluntates commutare poteſt, illa prima eſt, quando pecunia legata ad aliquem vſum non ſufficeret, quia tunc in alium vſum per Epifcopum conuertiri poſſe, reſoluit Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 3. collect. 558. verſ. tertiu cauſa.* Bertach. *in tract. de Epifcopo lib. 4. part. 4. num. 71.* Roch. de Curte *de inrepar. verb. conſtruat. q. 11.* Lambert. *in ſimili tract. lib. 1. part. 1. q. 4. art. 12.* Monet. *d. cap. 5. num. 330.* Ego ipſe *d. alleg. 83. num. 7.* Perez de Lara *d. lib. 1. cap. 14. num. 9.*
4. **S**ecunda cauſa eſt, quando vſus legatus non poteſt adimpleri, tunc enim Epifcopum poſſe quæcunque legata pia in alios pios vſus conuertere, reſoluit Guido-pap. *deciſ. 556.* Aloyſ. Ricc. *d. collect. 558. verſ. prima.* Monet. *d. cap. 5. num. 322.* Perez de Lara *d. lib. 1. cap. 14. num. 27. cum ſeqq.* Molin. *d. tract. 1. diſput. 249. num. 7.* Franc. Carp. *d. lib. 3. cap. 4. num. 21.* Ego ipſe *d. alleg. 83. num. 8.* Veluti ſtante difficultate executionis, quia tunc poterit

Epifcopus relictum pium in alio pio opere erogare, veluti ſi anniuersarium relinquatur pro Miſſis cantandis, quæ tunc temporis cantari non poſſunt propter interdictionem, nam poterit relictum in aliud opus pium conuertiri. Vel ſi iubeat anniuersarij Miſſas celebrari hora vndecima quotidie, poterit iubere quòd tempore veris, & æſtatis celebretur anteriori hora; ita Perez de Lara *de anniuersar. & Capell. lib. 2. c. 10. num. 24. cum ſeqq. vbi num. 27.* aduertit quòd quando propter impedimentum, ſeu difficultatem anniuersarium non poteſt impleri in ſpecifica forma, ſed debet neceſſariò conuertiri in alium pium vſum arbitrio Superioris, ſi teſtator prouiderit quid faciendum ſit, illud eſt obſeruandum.

Tertia cauſa eſt, ſi monafterium in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, tunc enim Epifcopum, vt alibi conſtruat, effecere poſſe, tenent Gambr. *de officio, & poteſt. Legati à latere, lib. 6. à num. 223.* Aloyſ. Ricc. *diſt. collect. an. 558. in fine.* Ego ipſe *d. alleg. 83. num. 10.* Molin. *d. tract. 2. diſput. 249. num. 7. verſ. vnde.* Franc. Carp. *d. lib. 1. cap. 22. num. 11.*

Quarta cauſa eſt, quando legatum eſſet factum ad vnum vſum non ita neceſſarium, quia tunc poſſe Epifcopum in alium vſum pium eidem Eccleſiæ magis neceſſarium commutare, aſſerunt Aloyſ. Ricc. *d. collect. 1270. verſ. limita ſexto.* Marc. Anton. Genuenſ. *in præxi Archiep. Neapol. cap. 19. in vltim. impreſſ. & in præxi. Eccleſ. quaſt. 213.* Vgol. *de officio Epifcopi, cap. 61. num. 5.* Mart. *de iuriſdicit. part. 4. caſu 74. num. 10. & 11.* Monet. *d. cap. 5. num. 354.* Ego ipſe *d. alleg. 83. num. 12.* Vnde Gullielm. Benedict. *in cap. Raynurius, verb. reliquit num. 17. de teſtament. quem reſert & ſequitur Perez de Lara d. lib. 1. c. 10. num. 29.* tenet quòd ſi teſtator reliquit viginu annuatim pro anniuersario celebrando in Eccleſia, quæ indiget reparatione, nec ſit aliunde vnde reparari poſſit, tunc de auctoritate Epifcopi, & eius licentia, poterit illa pecunia conuertiri in Eccleſiæ reparatione per aliquod tempus; & idem Perez de Lara *citato loco num. 30.* ait quòd ſi relinquatur pecunia pro conſtruenda capella, vbi ſunt aliæ plures ad ſufficientiam, & Eccleſia indigeret reparatione, tunc poteſt conſumi pecunia in reparatione, & idem dicit ſi relinquatur pecunia pro ædificanda Eccleſia in ciuitate, vbi ſunt plures Eccleſiæ ruinoſæ, & egentes reparatione, nec ſit vnde ſubueniri, aut prouideri poſſit, quia